

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hustopeče, Masarykovo nám. 1
Autor	Mgr. Kateřina Zástřešková
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0394
Číslo	VY_32_INOVACE_5_ČJL_2.04
Název tematického celku	Slovní druhy
Téma hodiny	Ohebné slovní druhy – zájmena a číslovky
Předmět	Jazyk český a literatura
Ročník/y/	2. ročník, učební obor
Anotace	V rámci této hodiny se žáci seznámí s problematikou ohebných slovních druhů –zájmen, číslovek. Téma si procvičí na různých příkladech.
Očekávaný výstup	- charakterizuje dané slovní druhy, - identifikuje neohebné a ohebné slovní druhy v textu, - vysvětlí rozdíl mezi ohebným a neohebným slovním druhem, - objasní funkci jednotlivých slovních druhů ve větě, - určí jmenné a slovesné kategorie.
Datum vypracování	01.11.2012
Druh učebního materiálu	Pracovní list

Téma: Zájmena a číslovky

Zájmena

Zájmena zastupují konkrétní jména (on, my, vy apod.). Věci nebo vlastnosti naznačují nebo na ně odkazují (ten, tvůj, co apod.).

Nahrad'te podtrhnutá slova zájmeny.

Maminka šla s děťmi na výlet.....

Martin je Pavluv spolužák.....

Podle významu dělíme zájmena na:

- a) osobní – odkazují k mluvčímu (já, my, ty, vy, on, ona, ono, oni, ony, ona). K osobním zájmenům se řadí také zvrtné zájmeno **se**. Např. **On se** zranil.
- b) přivlastňovací – jsou ta, kterými přivlastňujeme osobě první, druhé nebo třetí (můj, tvůj, jeho, její, náš, váš, jejich a zvrtné svůj).
- c) ukazovací – jsou ta, kterými v řeči ukazujeme na určitou osobu, zvíře, věc nebo vlastnost (ten, tento, tenhle, onen, takový)
- d) tázací – jsou ta, kterými se ptáme po osobě, zvířeti, věci nebo vlastnosti (kdo, co, který, jaký, čím)
- e) vztažná – připojují k sobě některé věty v souvětí (kdo, co, který, jaký, čím, jenž). Např. **At'** se přihlásí, **kdo** už je hotov.
- f) neurčitá – jsou ta, kterými blíže neurčujeme, o kom nebo o čem je řeč, nebo to určujeme jen obecně (někdo, něco, některý, nějaký, lecco, leckterý, kdokoliv, čísi, jakýsi, cosi, kdosi,...)
- g) záporná – jsou ta zájmena, kterými popíráme existenci nějaké osoby, zvířete, věci nebo vlastnosti (nikdo, nic, nijaký, ničím, žádný)
- h) vymezovací – jsou ta, kterými se v řeči vymezuje totožnost, individuálnost nebo úplnost označované skutečnosti (týž/tentýž, sám, každý, všechny)

Z hlediska skloňování dělíme zájmena na :

- a) bezrodá – já, ty, se, my, vy. Mají zvláštní skloňování.

1. p.	já	ty	my	vy
2. p.	mě, mne			

3. p.	mně, mi			
4. p.	mě, mne	tebe, tě		vás
6. p.	(o) mně		(o) nás	
7. p.	mnou			

Ve 2., 3. a 4. pádě zájmen **já, ty** a ve 3. a 4. pádě zájmena se jsou dvojí tvary:

b) kratší (mě, tě, se, mi, ti, si)

c) delší (mne, tebe, sebe, mně, tobě, sobě)

U zájmen **ty** a **se** se delší tvary užívají po předložkách (Půjde tam bez **tebe**. Myslím na **Tebe**) a při důrazu (bývá to často na začátku věty, např. **Tebe** se neptám. Právě **tebe** se to týká.). Jinak se užívají tvary kratší.

U zájmena **já** jsou tvary **mě** v 2. a 4. pádě a **mně** ve 3. pádě vždycky správně. V 2. a 4. pádě se vedle **mě** užívá také **mne**, ale řidčeji. Ve 3. pádě se vedle **mě** v případech bez předložky, a není-li na zájmenu důraz, užívá častěji tvar **mi**.

Který tvar zájmena je správně?

Nikdo se mně/mě neptal?

Mě/mně je to jedno.

Mi/mně to nevěří.

Je ke mně/mě velice hodný.

d) Rodová – mají zájmenné skloňování (vzory ten, náš) a skloňování podle přídavných jmen (můj, týž, nějaký apod.)

	Jednotné číslo			
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Množné číslo
1.p.	On	Ona	Ono	Oni (živ.), ony (neživ), ony, ona
2. p.	Jeho, ho, jej	Jí	Jeho, ho, jej	Jich
3. p.	Jemu, mu	Jí	Jemu, mu	Jím
4. p.	Jej, ho, -ň, jeho	Ji	Ho, jej	je
6. p.	(o) něm	(o) ní	(o) něm	(o) nich
7. p.	jím	jí	jím	jimi

Domácí úloha

V jakékoli učebnici českého jazyka si zjistěte skloňování zájmena **jenž (jež, jěž)** a **zájmena týž/tentýž**.

Doplňte tabulky správně!

	Jednotné číslo		
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod
1. p.	jenž	jež	jež
2. p.			
3. p.			
4. p.			
6. p.			
7. p.			

	Množné číslo		
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod
1. p.	Již (chlapci), jež (lesy)	jež	jež
2. p.			
3. p.			
4. p.			
6. p.			
7. p.			

	Jednotné číslo		
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod
1. p.	Týž, tentýž	Táž, tatáž	totéž
2. p.			
3. p.			
4. p.			
6. p.			
7. p.			

	Množné číslo		
	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod
1. p.	Tíž (psi), tytéž (míče)	tytéž	Táž, tatáž
2. p.			
3. p.			
4. p.			
6. p.			
7. p.			

Číslovky

Číslovky jsou slova číselného významu, vyjadřují počet, množství, pořadí atd. Rozlišujeme číslovky **určité** (jeden, sto, dvakrát) a **neurčité** (několik, mnoho, několikrát).

Podle významu je dělíme na:

- základní – vyjadřují počet, ptáme se: kolik? (jeden, tři, padesát, málo)
- řadové – označují místo v řadě, pořadí, ptáme se: kolikátý? (první, druhý, několikátý)
- druhovné – označují počet druhů, ptáme se: kolikery?, kolikerý? (jedny, dvoje, dvojí, trojí, několikery)
- násobné – vyjadřují, kolikrát se něco opakuje nebo násobí, ptáme se: kolikrát?, kolikanásobný? (dvakrát, padesátkrát, několikrát)

Pamatuj!

- U podstatných jmen pomnožných označují druhové číslovky **počet troje dveře** (počet) x **trojí dveře (druh)**, tj. venkovní, plastové, pokojové atd.
- Složené číslovky píšeme: třicet jeden žák nebo třicet jedna žáků, ale jedenatřicet žáků.
- V textu píšeme číslovky **slovy** do deseti. Číslice používáme v matematice, statistice a v datech.
- Za řadovými číslovkami napsanými číslicemi píšeme tečku (Hrad byl založen v 2. polovině 14. století)

Doplňte do vět číslovky dva, oba, tři, čtyři

Na.....rockové koncerty jsme se rozhodli jít společně. Hokejové mužstvo se muselo obejít bez zraněných hráčů. vozy z naší stáje si v první etapě vedly skvěle.naším kadeřnicím se v mezinárodní soutěži bohužel příliš nedařilo.

Co je správně? Podtrhněte spisovný tvar 7. pádu množného čísla.

- a) dvěmi vesmi, dvěma vsemi, dvouma vsemi, dvojmo vesma
- b) oběma dětma, oběmi dětmi, oběma dětmi, oběmi dětma

Přečtěte si pozorně uvedená spojení a vysvětlete, co znamenají. Pak v nich vyhledejte číslovky a určete jejich druh.

být jednou nohou v hrobě, měřit dvojím metrem, jíst za tři, být páté kolo u vozu, být v sedmém nebi

.....
.....

Podtrhněte číslovky. Určete i ostatní slovní druhy.

- dvojice, dvojitý, dvojmo, dvojník, dvojí, dvojče
- čtyři, čtyřicátník, čtyřletý, čtvrtina, čtyřikrát, čtyřnásobný
- sedma, sedmina, sedmikráska, sedm, sedmerý, sedmiramenný

Použité zdroje:

- 1) Hauser, P. a kol. *Čeština hravě. Cvičebnice pro 9. ročník základní školy a nižší gymnázium*. Praha: Pansofia, 2003.
- 2) Kvítková, N. *Čeština pro učební obory středních odborných učilišť*. Praha: SPN, 2006.
- 3) Sochrová, M. *Český jazyk a literatura*. Havlíčkův Brod: Fragment, 2011.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Zástřešková.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ